

Een schoen nyeu ghedichte van Dom
Fernandus. Hoe die Turcken uut Hongherien,
uut Bemen¹ ende uut Ooostenrijck verdreven
ende verjaecht zijn ende van Weenen verslagen
zijn.

[a1r]

[hsn kroon]
[hsn dubbele adelaar]

[1] Verblijft v alle, gi menschelike sinnen,
die onder den keyser zijn gheseten²
ende weest nu wat gerust van binnen,
al dat kersten menschen zijn geheten.

[a1v]

5 Den Turck was cloeck in zijn vermeten,³
hi waende verderven Don Ferdinandus lant,
mer, God danc, hi isser uutghesmeten,
al stichten si soe seer roof ende brant.
Christus is de kerstenen gewest een onderstant.⁴

10

[2] Wat bedreven die turcken al fortsen ende overdaet.⁵
Die arme kerstenen moestent lijden ende doeghen⁶
in Beemen, in Hongerien, diet wel verstaet,
datmen wel beclagen mocht met natten ogen.

15 Al sachmen die Turcken hoer rebelicheit togen,
hoe sachmen die arme kerstenen ontlrijven,
gesoden,⁷ gebraden, dits ongheloghen,
die by haren Here wilden blijven.⁸
Men soudes nau te vollen connen gescriuen.

20

[3] Doen track den Turck, wel twe hondert dusedt sterck
in dat hertoochdom van Oostenrijcke,
het dochte mi wesen een wonderlic werck.
Hi waende bederven heel kerstenrijcke,
25 mer den oppersten coninc van hemelrijcke
staet zijn vrienden altoes bi in die noot,
want Don Fernandus, van machten rijcke,
die sant om hulpe, met haesten groot,
den coninck van Polen ende Muscouwen⁹ dat hi ontboot.

[a2r]

30

[4] Voert heeft Fernandus om bistant gescreven
aen bisscopen, aen prelaten,¹⁰ sonder verdrach,¹¹

¹ Bemen: Bohemen

² zijn gheseten: onderdaan zijn

³ vermeten: overmoed

⁴ onderstant: ondersteuning

⁵ fortsen en overdaet: geweld en misdrijven

⁶ doeghen: lijdzaam ondergaan

⁷ gesoden: gekookt in heet water

⁸ die by haren Here wilden blijven: die vast bleven houden aan hun geloof

⁹ Muscouwen: Moskou

¹⁰ prelaten: hoge kerkheren

¹¹ sonder verdrach: zonder uitstel

- die en hebben hem ter noot noch niet begeven.
 Grote macht datter quam alsoemen sach
 35 ende dat volc dat in Italien lach,
 Grave Joris van Sassen,¹² een araeyen fyn,¹³
 zijn gecomen onder nacht ende dach,
 die wilden wel bi Fernandus zijn
 om tkerstenbloet te bescirmen, sonder pijn.
- 40 [5] Hier en tusschen is den Turck voer Wenen ghelegghen, [a2v]
 daer hy menighen allesont¹⁴ heft opgedaen,¹⁵
 mer hi isser wel acht reysen¹⁶ afgheslegen.
 Dat den Turck qualick coste verstaen,
 45 want de kerstenen van binnen, hoertet vermaen,
 die gaven malcanderen enen frayen moet.¹⁷
 Dat keyserlick bloet en wildense niet afgaen,¹⁸
 si wildender voer waghen lijf ende goet,
 ende beschermen oeck dat kerstenbloet.
- 50 [6] Sy ontboden¹⁹ Don Fernandus, spade ende vroeck,
 dat si die stadt wel een jaer solden holden,
 want si hadden wijn ende broet ende vleys ghenoech
 ende daer toe noch schoene vrouwen.
- 55 Fernandus mochter hem wel op betrouwen.
 Ter wilen heeft Fernandus zijn macht vergaert,
 tachtich dusent mannen mochtmen bi hem scouwen
 om de Turcken mede te bevechten, si u verclaert.
 Die edele heeren en waren niet vervaert.
- 60 [7] Die kersten heren waren gewillich tot desen, [a3r]
 dies was Don Fernandus uutermaten verblijt.
 Hy hietese altesamen wellecome wesen
 ende danckende godt ghebenedijt.
- 65 Doen spraken die heeren als doen ter tijt:
 ‘Ick hope wi sullen victorie verwerven
 al zijn die Turcken sterck, vermaledijt.²⁰
 God die sal, hope ick, ons druck afkerven²¹
 gods gratie is meerder tien dusent werven.’
- 70 [8] ‘Nu laet ons gaen vallen op onse knien’.
 sprack Don Fernandus met herten reyn,
 biddende godt dat ons victorie mochte geschien.

¹² Joris van Sassen: hertog Georg van Saksen (1471-1539)

¹³ araeyen fyn: voortreffelijke edelman

¹⁴ allesont? (stormladder, gevechtstoren?)

¹⁵ opgedaen: opgehesen, opgezet

¹⁶ reysen: keren

¹⁷ frayen moet: opgewekte gemoedstoestand

¹⁸ afgaen: afvallig worden

¹⁹ ontboden: deelden via een bode mee

²⁰ vermaledijt: vervloekt

²¹ afkerven: laten verdwijnen

- Dat deden si ghewillich alle ghemeyn.
 75 Doen stonden si op, groot ende cleyn.
 Don Fernandus nam selfs een spies in die hant:
 ‘Christus sal wesen onse capeteyn.’
 Doen riepen alle die kerstenen: ‘hebt dit verstant:
 Jesus sal wesen ons onderstant.’
 80
- [9] Elck was daer als een leeuwe gemoet.²² [a3v]
 Die Turcken lagen seer vast begraven.²³
 Al schenen die Turcken dul ende verwoet,²⁴
 die kersten heren niet veel om en gaven.
 85 ‘Christus sal ons met zijn glorie laven’,
 riepen die kerstenen, ‘laet ons dapperlic slaen.’
 Daer sachmen die Turcken uuten velde jagen;
 si en wisten waer lopen ofte ghaen,
 want hoer vromicheyt²⁵ was aldaer gedaen.
 90
- [10] Die vander stadt zijn oec uutgespronghen:
 doen waren die Turcken voer ende achter bespiet.²⁶
 ‘Oostenrijc’ dat die kerstenen songen,
 want die Turcken bleven daer int verdriet.
 95 Wel tsestich duysent, verstaetet bediet,
 bleven daer doot met grooten hoopen.
 Die Turcken riepen alle: ‘vliet, hoeresoens vliet’,
 want die daer niet en conde loopen,
 mostet daer metter doot becoopen.
 100
- [11] Aldus zijn die Turcken met macht verdreven [a4r]
 ende verjaecht van Wenen, die stede,
 ende tsestich dusent doot ghebleven,
 verjaecht uut Hongerien ende Bemen mede.
 105 Die kerstenen bedreven vrolicheyde,
 al hadden die turcken vier mannen tegen een,
 twas Gods gratie die dat dede.
 Si dancten Christus uut herten reen,
 dat si verlost waren uut haren ween.²⁷
 110
- [12] Tsondaechs voor Sinte Barbaren dach²⁸
 omtrent den opganck vander daghen,
 datmen de Turcken noch voor Weenen sach,
 dat moghen die Turcken wel beclaghen.
 115 Dat ghinck Don Fernandus wel behaghen,
 hi brocht zijn suster oeck uuter noot, de bloeme soet.

²² leeuwe gemoet: voelde zich een leeuw

²³ begraven: verschanst; ingegraven

²⁴ dul ende verwoet: razend

²⁵ vromicheyt: dapperheid

²⁶ bespiet: waargenomen? Hier: aangevallen

²⁷ ween: verdriet

²⁸ Sinte Barbaren dach: Heilige Barbara feestdag: 4 december

Die heren waren oec blide sonder versagen
ende alle die kerstenen, sijt des wel vroet.
God gheve dat den keyser met lieve²⁹ te lande comen moet.

120 A M E N

[hsn wapenschild gedragen door putti's aan weerszijden; [a4v]
boven en onder sierwerk]

125

²⁹ met lieve: gezond van lijf en leden